

Statistiek buitenlandse handel in goederen: een verfijnde compilatiemethode

1. Inleiding

Vanaf de publicatie van 14 augustus 2017, met de meest recente cijfers van de maand mei 2017 en de snelle schattingen voor de maand juni 2017, worden de cijfers van de buitenlandse handel in goederen door de Nationale Bank van België (NBB) opgemaakt door middel van een nieuwe informatica-toepassing genaamd "ITGS" of voluit "International Trade in Goods and Services". De cijfers voor de maanden vanaf januari 2014 werden eveneens herzien aan de hand van deze nieuwe toepassing. Zowel de controle en eventuele correcties van de aangiften van de in- en uitvoer van goederen¹ (voornamelijk² douaneaangiften, voor de extra-communautaire handel, en Intrastat voor de intracommunautaire handel) als de subsequente berekening van de aggregaten – inclusief bijschatting, toepassing van de statistische betrouwbaarheid, berekening van het nationaal concept enz. – gebeuren voortaan met deze toepassing. Het bestaande systeem van gegevensinzameling werd integraal behouden waardoor er voor de rapporteringsplichtigen niets wijzigt.

De belangrijkste redenen voor deze overschakeling hebben te maken met efficiëntie in de middeleninzet door de NBB. Bepaalde processen zijn nu beter geautomatiseerd en de controle van de aangiften gebeurt voortaan niet langer gegeven per gegeven maar eerder aan de hand van statistische tools die een top-down aanpak meer mogelijk maken (eerst worden de totalen berekend en getest op hun plausibiliteit, alvorens beslist wordt om eventueel af te dalen naar individuele aangiften die problemen op hoger niveau kunnen veroorzaken). Dit laat de NBB toe om met een kleinere inzet van middelen een minstens gelijke kwaliteit te garanderen.

De NBB wenst de gebruikers in te lichten over deze op het eerste zicht puur technische en interne wijzigingen, omdat van de gelegenheid ook gebruik werd gemaakt om bepaalde anomalieën in de methoden te verhelpen en de eerder gepubliceerde cijfers overeenstemmend in lijn te brengen. Bovendien biedt ITGS de mogelijkheid om gemakkelijker een breder aanbod van cijfers ter beschikking te stellen (bijvoorbeeld meer soorten goederenclassificaties, een statistische waarde, meer gedetailleerde prijsindexcijfers enz.). Dit alles wordt hierna toegelicht.

2. Kwaliteitsverbeteringen

2.1 Terugzendingen

Het nationaal concept vereist dat deze terugzendingen van goederen worden verwijderd uit de handelscijfers, net zoals de originele zendingen die achteraf worden teruggezonden. De terugzendingen zelf zijn herkenbaar aan de hand van een transactiecode in de aangiften en kunnen dus gemakkelijk worden geïdentificeerd en geëlimineerd.

¹ De inpassing van de statistieken rond de internationale handel van diensten in de nieuwe toepassing ITGS is gepland voor 2018.

² Daarnaast zijn er ook bronnen zoals specifieke enquêtes voor specifieke goederen (bv. gas, elektriciteit) en administratieve bronnen (BTW).

De originele zendingen worden echter initieel als verkoop of aankoop aangegeven, net zoals de overgrote meerderheid van de transacties. Op het moment dat de NBB een terugzending ziet in de aangiften kan niet meer worden bepaald welke oorspronkelijke aankoop/verkoop nu wordt teruggezonden. Er is met andere woorden geen link tussen terugzendingen en originele zendingen. Het elimineren van de originele zendingen gebeurt dan ook de facto in dezelfde maand als de terugzendingen, bij gebrek aan betere informatie. Omdat echter terugzendingen vaak plaatsvinden maanden na de originele zendingen kan dergelijke bewerking leiden tot negatieve waarden voor bepaalde combinaties in bepaalde maanden. Deze negatieve handel was een anomalie in de oudere versies van de cijfers.

In de berekening van de reeksen volgens het zogenaamde “nationaal concept” wordt in ITGS deze negatieve handel op 0 gezet.

2.2 Goederen voor reparatie

Goederen verstuurd of ontvangen voor reparatie (herstelling) werden voorheen in de cijfers opgenomen, in weerwil van de vereisten van Eurostat. Het niet meer opnemen van deze stromen in ITGS betekent een herziening van de stromen naar beneden. De herziening is groter voor de uitvoer dan de invoer omdat de Belgische economie meer goederen verzendt voor reparatie dan ze ontvangt voor reparatie.

2.3 Bijschattingen

ITGS beschikt, net zoals de oude toepassing, over twee systemen voor het bijschatten van laattijdige aangiften en van informatie over de handel van bedrijven onder de aangiftedrempel voor de buitenlandse handel in goederen. Een methode gebaseerd op BTW-aangiften, en een “constante staa” methode voor de gevallen wanneer er nog geen BTW-gegevens beschikbaar zijn. De BTW-methode werd verfijnd in ITGS. Waar voordien de bijschattingen gebaseerd waren op de BTW-gegevens van één trimester en vervolgens op een maandelijkse basis via een verdeelsleutel verdeeld werden, wordt voor de nieuwe methode de maandelijkse BTW-gegevens rechtstreeks van de betreffende maand gebruikt, wat de precisie van de bijschattingen verbetert.

2.4 Statistische waarde

De Europese wetgeving inzake de goederenstatistiek vereist dat de handelswaarde van de in- en uitgevoerde goederen de kost voor transport en verzekering tot aan de Belgische grens omvat, wat leidt tot de zogenaamde statistische waarde. De NBB was voorheen niet in staat om dit te doen voor de intra-EU handel. De impact is evenwel zeer gering.

2.5 Indexcijfers

De berekening van de indexen van de eenheidswaarden gebeurt aan de hand van een aantal filters: bepaalde producten worden geweerd uit de indexberekening omdat bijvoorbeeld hun prijsevolutie te volatiel of te extreem is. In ITGS werden deze filters uitgebreid zodat meer producten worden uitgesloten van de indexberekening. Zo wordt bijvoorbeeld een reeks van samengestelde producten niet meer hernomen. In geen enkele goederennomenclatuur zijn - en kunnen ook niet - alle bestaande producten een eigen code krijgen; er zijn gewoon te veel producten. Daarom zijn er steeds zogenaamde restcodes (“andere producten van dezelfde aard als ‘nn’... maar niet behorend tot ‘nn’...”). Sommige van die restcodes zijn zodanig heterogeen dat de prijsevolutie van de handel aangegeven onder die codes te volatiel of zelfs zonder betekenis is. Deze interventie heeft geen enkel effect op de totalen voor de handel, maar wel op de indexcijfers. Bovendien werd het basisjaar voor de kettingindexen aangepast: het is nu 2010 in plaats van 2000.

3. Andere verbeteringen

Los van de bovenstaande methodologische verbeteringen en het ruime aanbod van statistische reeksen, wordt ook strikter toegezien op de actualiteitswaarde van de inhoud van de gegevens en de metadata.

3.1 Meest complete en meest correcte set van aangiften

Zo is er de opname in ITGS van de meest complete en meest correcte set van aangiften. Aangevers sturen regelmatig aangiften na het verstrijken van de indieningstermijn. Soms zelfs zo laat dat deze aangiften niet meer konden worden meegenomen in de laatste versie van de aggregaten (in de regel berekend in de zomer van het jaar volgend op het statistiekjaar). Ook de statistici doen in het compilatieproces af en toe correcties in de aangiften na de laatste versie van de aggregaten, ofwel omdat de aangiften te laat toekomen, ofwel omdat de reden en aard van de correctie te laat gekend is. Aangezien ITGS de laatste versies van de aangiften gebruikt zijn de nieuwe aggregaten gebaseerd op de meest complete en meest correcte set van aangiften.

3.2 Verificatie van de metadata

De metadata met betrekking tot de basisgegevens werden geverifieerd. Vooral de hiernavolgende metadata werden aangepast:

- Een belangrijk meta-gegeven is de residentie-status van aangevende bedrijven. Naargelang die status wordt een bedrijf al dan niet (volledig of gedeeltelijk) weerhouden in de cijfers volgens nationaal concept. Sommige bedrijven, bijvoorbeeld fiscale vertegenwoordigers, hebben in ITGS een meer correcte status gekregen.
- Sommige regels voor de toepassing van de statistische vertrouwelijkheid werden voorheen niet steeds correct toegepast, alhoewel zonder verspreiding van vertrouwelijke gegevens. In het algemeen blijft het principe van de passieve vertrouwelijkheid van toepassing in ITGS, zoals dat altijd al het geval was (camouflage van bepaalde individuele of individualiseerbare gegevens in de aggregaten wordt enkel toegepast op aanvraag van de betrokken in- of uitvoerders). De concrete toepassing van dat principe was echter niet in alle gevallen en voor alle jaren correct verlopen in de eerder gepubliceerde versies van de cijfers. Zo hadden bijvoorbeeld bepaalde camouflagecodes niet de juiste structuur, en soms werden bestaande goederencodes als camouflagecodes gebruikt. Dit werd rechtgezet in ITGS en hoewel deze rechtzetting geen impact heeft op de algemene totalen kan het wel leiden tot andere cijfers op een meer gedetailleerd niveau. .
- In de oude versies van de cijfers werden ook fouten gevonden in de tabellen die verschillende nomenclaturen verbinden met elkaar (zogenaamde transcodificatietabellen). Dit heeft evenmin een impact op de algemene totalen maar wel op een meer gedetailleerd niveau van aggregatie volgens bepaalde afgeleide nomenclaturen.

4. Vergelijking nieuwe/oude reeksen

Nationale concept (miljoen €)

Periode	Invoer			Uitvoer			Handelsbalans			Opgeteld verschil
	Nieuwe reeks (1)	Oude reeks (2)	Vershil (3) = (1)-(2)	Nieuwe reeks (1)	Oude reeks (2)	Vershil (3) = (2)-(1)	Nieuwe reeks (1)	Oude reeks (2)	Vershil (3) = (2)-(1)	
201401	21.057,9	21.055,9	2,0	19.706,6	19.697,4	9,2	-1.351,3	-1.358,5	7,1	
201402	20.143,4	20.160,3	-16,9	19.872,4	19.868,0	4,4	-271,0	-292,3	21,3	
201403	21.710,2	21.703,4	6,8	20.942,5	20.934,9	7,6	-767,7	-768,5	0,8	
201404	21.071,1	21.082,6	-11,5	20.867,7	20.872,1	-4,4	-203,4	-210,5	7,1	
201405	20.015,7	20.008,6	7,1	20.041,3	20.007,5	33,7	25,6	-1,1	26,6	
201406	20.594,3	20.601,4	-7,1	20.586,5	20.584,6	1,8	-7,8	-16,7	8,9	
201407	20.228,8	20.249,4	-20,5	20.596,4	20.604,3	-7,9	367,6	355,0	12,6	
201408	19.125,1	19.156,5	-31,4	16.954,8	16.962,2	-7,5	-2.170,3	-2.194,3	23,9	
201409	21.987,7	22.019,5	-31,8	21.705,8	21.730,2	-24,4	-281,9	-289,3	7,4	
201410	21.716,9	21.731,4	-14,5	21.784,0	21.784,4	-0,4	67,0	52,9	14,1	
201411	19.766,4	19.786,1	-19,7	19.260,5	19.280,9	-20,3	-505,9	-505,2	-0,7	
201412	19.844,3	19.867,7	-23,4	17.934,5	17.912,7	21,8	-1.909,8	-1.955,0	45,2	174,5
201501	18.985,3	18.985,3	0,0	17.879,8	17.908,4	-28,6	-1.105,5	-1.076,9	-28,5	
201502	19.132,6	19.121,7	10,8	19.461,8	19.509,3	-47,6	329,2	387,6	-58,4	
201503	22.305,3	22.437,3	-131,9	21.157,6	21.193,3	-35,7	-1.147,8	-1.244,0	96,2	
201504	20.102,0	20.272,8	-170,8	20.352,0	20.403,5	-51,5	250,0	130,7	119,3	
201505	19.255,8	19.289,5	-33,6	19.142,1	19.207,4	-65,3	-113,7	-82,0	-31,7	
201506	21.487,5	21.483,1	4,5	21.710,3	21.762,1	-51,8	222,8	279,0	-56,2	
201507	19.631,0	19.596,1	34,8	19.938,6	19.977,5	-38,9	307,6	381,4	-73,7	
201508	17.782,2	17.786,3	-4,0	16.587,0	16.641,1	-54,1	-1.195,2	-1.145,1	-50,1	
201509	19.995,0	19.993,7	1,2	19.938,3	19.985,7	-47,4	-56,7	-8,1	-48,6	
201510	20.499,6	20.494,3	5,4	20.742,3	20.771,9	-29,7	242,6	277,7	-35,0	
201511	19.354,7	19.357,0	-2,3	18.979,7	19.005,9	-26,2	-375,0	-351,1	-23,9	
201512	19.198,0	19.177,1	20,9	18.606,8	18.628,0	-21,2	-591,2	-549,1	-42,1	-232,8

Periode	Invoer			Uitvoer			Handelsbalans			Opgeteld verschil
	Nieuwe reeks (1)	Oude reeks (2)	Vershil (3) = (1)-(2)	Nieuwe reeks (1)	Oude reeks (2)	Vershil (3) = (2)-(1)	Nieuwe reeks (1)	Oude reeks (2)	Vershil (3) = (2)-(1)	
201601	18.532,1	18.375,4	156,7	18.513,7	18.472,1	41,6	-18,4	96,6	-115,1	
201602	20.247,0	20.165,0	81,9	20.370,8	20.305,9	64,9	123,8	140,8	-17,0	
201603	21.312,4	21.138,7	173,7	21.078,8	20.960,4	118,4	-233,6	-178,2	-55,4	
201604	21.555,7	21.414,3	141,4	21.137,1	21.110,9	26,2	-418,6	-303,4	-115,2	
201605	20.899,9	20.799,2	100,7	21.116,3	21.097,0	19,3	216,4	297,8	-81,4	
201606	22.911,0	22.773,6	137,4	22.814,5	22.772,4	42,1	-96,5	-1,2	-95,3	
201607	19.863,9	19.747,2	116,7	20.242,2	20.242,1	0,1	378,3	494,9	-116,6	
201608	20.096,1	19.910,7	185,4	19.655,9	19.550,1	105,8	-440,2	-360,6	-79,6	
201609	22.199,3	22.051,7	147,6	22.230,6	22.133,1	97,5	31,2	81,4	-50,2	
201610	22.261,9	22.084,2	177,7	21.778,9	22.243,3	-464,5	-483,0	159,1	-642,2	
201611	22.774,5	23.321,8	-547,2	23.143,8	23.571,4	-427,6	369,3	249,6	119,6	
201612	21.652,7	22.335,9	-683,2	21.097,9	21.697,4	-599,6	-554,9	-638,5	83,7	-1.164,5
201701	22.888,6	22.764,8	123,8	21.188,5	21.371,4	-182,9	-1.700,1	-1.393,4	-306,7	
201702	22.364,4	22.398,9	-34,5	22.111,1	22.443,2	-332,0	-253,3	44,2	-297,5	
201703	26.244,1	25.402,3	841,7	26.087,1	25.906,5	180,6	-157,0	504,1	-661,1	
201704	21.307,4	21.746,9	-439,5	20.965,5	21.351,5	-386,0	-341,9	-395,5	53,6	-1.211,8

We merken op dat het verschil in waarde tussen de nieuwe en oude reeksen voor de in- en uitvoer beperkt is in 2014 en 2015. Het neemt toe vanaf het jaar 2016. Dit wordt vooral verklaard door 2 factoren. Vooreerst bevatten de waarden vanaf 2016 volgens de oude reeksen, in tegenstelling tot de nieuwe reeksen, niet alle herzieningen met de meest recente beschikbare gegevens. Ten tweede, de bijschattingen die worden toegepast in de oude reeks bleken minder nauwkeurig voor bepaalde recente maanden.